

See discussions, stats, and author profiles for this publication at: <https://www.researchgate.net/publication/329810531>

Çingener ve Sosyal Politika – 1: Sosyo – Kültürel Alt Yapı.

Article · December 2018

CITATION

1

READS

457

1 author:

Umur Aşkın

Gaziosmanpaşa University

42 PUBLICATIONS 48 CITATIONS

[SEE PROFILE](#)

Some of the authors of this publication are also working on these related projects:

Romanlar [View project](#)

Engelli Çalışmaları [View project](#)

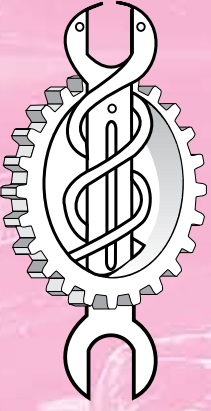
ISSN 1302-3519

ÇALIŞMA ORTAMI

İki Ayda Bir Çıkar / Sayı : 120

Ocak - Şubat 2012

İŞÇİ SAĞLIĞI
İŞ GÜVENLİĞİ
ERGONOMİ
İŞ HİJYENİ
ÇEVRE
TOPLUM ÖRGÜTÇÜLÜĞÜ
ÇOCUK EMEĞİ
KADIN
SOSYAL POLİTİKA
NÜFUS
SOSYAL HEKİMLİK

• Hapsolmadan Hapsedilmiş Çocuklar

• Tutuklu Aile

• Toplum Hekimliğine Gönül Verenler (7) / Köycü Doktor : Reşit Galip

• Armut Dibine Düşer mi? (Bir Çırak Öyküsü) Mehmet Çelik

• Çingenerler ve Sosyal Politika - 1 / Sosyo Kültürel Alt Yapı

• Türkiye’de İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Bağlamında Kot Kumlama İşçilerinin Durumu

• Bradford’un Milleri : 1 / Küçük Üreticilikten Dünya Yün Başkentine

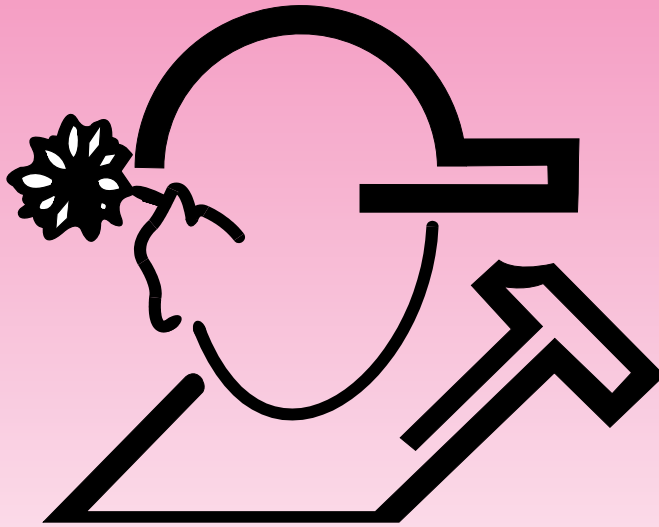
• Abdullah Baştürk’ü Anma ve İşçi Edebiyatı Ödülleri

• Koruyucu Hekimlik ve Atatürk

• Çalışan Çocuklar Tepebaşı’nda

• İki Dakika Düşün: Tehlikeyi Tanıyalım : / Dış Cephe Isı Yalıtımının Yapılması

www.fisek.org.tr

*Çalışan Çocuklara "Vefa Borcu" nuzu
Ödemek İster misiniz?*

*Fişek Enstitüsü'nün 30. Yılı
Çalışma Ortamı'nın 20. Yılı*

ÇALIŞMA ORTAMI DERGİSİ BİLİMSEL DANIŞMA KURULU

Prof. Dr. Şeyda AKSEL
Prof. Dr. Yasemin GÜNAY BALCI
Jeom. Erdoğan BOZBAY
Prof. Dr. Ayşen BULUT
Ecz. Dr. Ayçe ÇELİKER
Prof. Dr. Murat DEMİRCİOĞLU
Prof. Dr. Necati DEDEOĞLU
Dr. Seyhan ERDOĞDU
Mak. Y. Müh. Aykut GÖKER
Prof. Dr. Bahar GÖKLER
Dr. Uğur GÖNÜL
Prof. Dr. Güler Okman FİŞEK
Prof. Dr. A. Gürhan FİŞEK
Prof. Dr. Hamit FİŞEK
Prof. Dr. Kurthan FİŞEK
Oya FİŞEK
Prof. Dr. Alpaslan IŞIKLI
Prof. Dr. Ali Esat KARAKAYA
Prof. Dr. Müge ERSOY KART
Prof. Dr. Muammer KAYAHAN
Prof. Dr. Ahmet MAKAL
Prof. Dr. Ferhunde ÖZBAY
Prof. Dr. Nevzat ÖZGÜVEN
Prof. Dr. Şerife Türcan ÖZŞUCA
Mümtaz PEKER
Prof. Dr. Sarper SÜZEK
Kim. Müh. Mustafa TAŞYÜREK
Dr. Engin TONGUÇ
Prof. Dr. İsmail TOPUZOĞLU
Mim. Y. Müh. Cihat UYSAL
Prof. Dr. İsmail ÜSTEL
Dr. Ecz. Leyla ÜSTEL

ÇALIŞMA ORTAMI DERGİSİ BİLİMSEL DANIŞMA KURULU'NUN YİTİRDİĞİMİZ AMA HEP ARAMIZDA OLAN ÜYELERİ

Doç.Dr. Ömer Tunç SAVAŞCI
Prof.Dr. Cahit TALAS

İÇİNDEKİLER

- **ÇOCUK HABER**
Hapsolmadan Hapsedilmiş Çocuklar 2
- **BASINDAN**
Tutuklu Aile 4
- **ANIMSA**
Toplum Hekimliğine Gönül Verenler (7)
Köycü Doktor : Reşit Galip 5
A. Gürhan FİŞEK
- **SÖYLEŞİ**
Armut Dibine Düşer mi? (Bir Çıracık Öyküsü) Mehmet Çelik 8
- **SOSYAL POLİTİKA**
Çingeneler ve Sosyal Politika - 1
Sosyo Kültürel Alt Yapı 10
Umur AŞKIN
- **SAĞLIK GÜVENLİK ÇEVRE**
Türkiye'de İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Bağlamında Kot Kuşlama
İşçilerinin Durumu 13
Rasim ÇETİN
- **SOSYAL POLİTİKA**
Bradford'un Millerleri : 1
Küçük Üreticilikten Dünya Yün Başkentine
Taner AKPINAR 16
- **ANIMSA**
Abdullah Baştürk'ü Anma ve İşçi Edebiyatı Ödülleri 18
Tuncer UÇAROL
- **TOPLUM HEKİMLİĞİ**
Koruyucu Hekimlik ve Atatürk 21
Ali Nejat ÖLÇEN
- **VAKIF HABERLERİ**
Çalışan Çocuklar Tepebaşı'nda 22
- **BULMACA**
İki Dakika Düşün: Tehlikeyi Tanıyalım :
Dış Cephe Isı Yalıtımının Yapılması 23
Mustafa TAŞYÜREK

Kütüphane

Musret H. Fişek Bilim ve Sanat Ortamı

<http://kutuphane.fisek.org.tr>

- **Sahibi:** Fişek Enstitüsü Çalışan Çocuklar Bilim ve Eylem Merkezi
Vakfı Adına
A. Gürhan FİŞEK (e-posta: agf@fisek.org.tr)
- **Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:**
A. Gürhan FİŞEK (e-posta: agf@fisek.org.tr)
- **Yönetim Yeri:** Selanik Cad. Ali Taha Apt. 52/4
Kızılay 06650 ANKARA (e-posta: bilgi@fisek.org.tr)
Tel: 0312 419 78 11 • **Faks:** 0312 425 28 01 - 395 22 71
- **Web sayfası:** www.fisek.org.tr
- Çalışma Ortamı Dergisi'nde yayımlanan yazılar,
resimler kaynak gösterilerek kullanılabilir.
- Bu dergide yayımlanan yazıların sorumluluğu yazarlarına aittir.
Bu bir HAKEMLİ dergidir.

- Çocuk Dostu'muz olanlara dergi ve kitaplarımız
düzenli olarak gönderilmektedir.
Sizleri de **Çocuk Dostu'muz** olarak görmek isteriz.
- Çalışma Ortamı Dergisi iki ayda bir yayınlanır.
(**Yerel Süreli Yayın**)
• ISSN 1302-3519
- **Sayı:** 120 • Ocak - Şubat 2012
- **Ücretsizdir**
- **Yapım ve Basım:** Büyük Anadolu Medya Grup
İstanbul Cad. Elif Sk. Sütçü Kemal İşhanı No:7/188
İskitler 06060 ANKARA
Tel: 0312 384 30 70 (Pbx) • **Fax:** 0312 384 30 57
Baskı Tarihi : 16 Ocak 2012

Çingener ve Sosyal Politika - 1

Sosyo - Kültürel Alt Yapı

Umur AŞKIN*

Bu yazı dizisinin temel amacı Çingenerlere yönelik varolan tüm olumsuz imgelerin yanlışlığını ortaya çıkarmak değildir. Kalıpyargılar ve önyargılar nedeniyle birçoğunun derinden yaşadığı yoksulluğu ve sosyal eşitsizliği görmemizi engelleyen duvarları yıkmaktır.

Yeryüzünde bazı topluluklar, belli bir coğrafi boğede doğarlar ve yaşarlar. Bu toplulukların tüm yaşamı, o coğrafyanın sunduğu olanaklar tarafından biçimlendirilir. Bazı toplulukların üyeleri ise, dünyanın her tarafına yayılmıştır ve buldukları bölgelerde onlara sunulan olanaklar onların tüm yaşamlarını biçimlendirir. Bu topluluklar yaşadıkları farklı coğrafi bölgelerde farklı adlar ile anılırlar.

Farklı coğrafi bölgelerde farklı adlar ile anılan öyle bir topluluk vardır ki, dünyanın her yerinde içinde yaşadıkları toplumlarla bütünleş(e)memiş “öteki”nin tanımı verilirken mutlaka bahsedilir: Çingenerler.⁽¹⁾

Tarihsel kökleri bulunan “ötekilikleri” ve buna bağlı olarak Çingene toplumu ile girilen sınırlı ilişkilerden kaynaklanan kalıpyargılar ve önyargılar ve içinde buldukları olumsuz sosyo-ekonomik durum ötekiliklerini pekiştirmektedir. Ötekileştirilen olarak onlar da tüm diğer toplumlara “gaco” olarak ötekileştirmektedirler.

Çingenerler, dünya, özellikle Avrupa sahnesine çıktıkları andan günümüze farklı adlarla anılmaktadırlar. Buna karşın, Çingenerler, tüm dünyada benzer bir kaderi ve kederi paylaşmaktadır: Yaşadıkları bölgelerin yoksulluğu ve sosyal eşitsizliği en derinden yaşayan toplum kesimini oluştururlar. Yoksulluk ve sosyal eşitsizlik ülkemizde yaşayan Çingene toplumunun büyük çoğunluğu içinde geçerlidir.

Bir doktora tez çalışması için (Aşkın, 2011) İzmir ilinde sekiz farklı mahallede gerçekleştirilen araştırma bulguları⁽²⁾ çerçevesinde oluşturulan bu çalışmanın temel amacı, ülkemizde yaşayan Çingene toplumunun gerçek sorunlarını, sorunların temel nedenlerini saptamak; içinde buldukları umutsuzluk ve kısır döngüyü kırabilmelerine yönelik somut çözüm önerileri ve (sosyal) politika geliştirmek; bu politika ve önerileri yaşama geçirebilecek paydaşları belirlemek ve paydaşları harekete geçirme yönünde katkı yapmaktır.

Çingene/Roman toplumunun içinde bulunduğu büyük sorunların gerçek nedenlerinin saptanması, Çingene/Roman toplumuna yönelik gerçekten bir şeyler yapma gereksinimi duyanları için yaşamsal önemdedir.

1. Kimler Çingene/Roman olarak adlandırılmaktadır?

Her şeyden önce, gerek Türkiye’de gerek dünyada yaşayan tüm Çingenerlerin kendilerine ait bir dillerinin ve kültürlerinin olduğu bilinmelidir. Çingene ortak adı altında ele alınan topluluk için Batı’da (özellikle Avrupa’da 1970’li yıllarla birlikte) “Rom”, “Roma” kelimeleri kullanılmaktadır. Bunların dışında, Çingenerleri tanımlamak için kullanılan tüm kelimeler, –yüklenen anlamları ile birlikte– Çingenerler dışında, başkaları tarafından onlara verilmiş olan isimlerden oluşmaktadır. Çingene olmayanların kullandığı kelimeler, içerdiği küçültücü ve aşağılayıcı yan anlamlar dışında doyurucu bir tanımlama getirmekten uzaktır (Ringold vd.,

2005; Hancock, 1987; Liégeois 1986;).

Kimlerin Çingene olarak adlandırıldığı yaşanan ülke/bölgeye göre değişmekte; bu alanda bir karmaşa yaşanmaktadır. Örneğin, İngiltere’de ırksal, etnik ya da kültürel köken değil, yaşam tarzı Çingene olarak tanımlanmada önemlidir: “Göçebe” bir yaşam süren, sabit bir işe ve yerleşime sahip olmayan kişiler Çingene sayılmaktadır (Lucassen vd., 1998:2; Sibley, 1981; Bancroft, 2005;). Göçebe yaşam, tüm Çingene grupları için geçerli bir durum değildir. Bununla birlikte, yol açan nedenler çok sorgulanmadan Çingenerler için genel bir özellik olarak belirtile gelmiştir, göçebelik. Sabit bir işe sahip olmanın güçleştiği küreselleşen dünyada, dünya nüfusunun büyük bir kesimini kısmen “Çingene” olarak nitelemek de mümkündür.

Göçebeliliğin çıkış noktası, Çingenerlerin anavatanı, Romani (Çingene) dili ile Sanskritçe ve Hindu dili arasında kurulan benzerlikler yardımıyla Hindistan’a kadar uzanmaktadır. Günümüzde Romani dilinin tek bir lehçesi yoktur. Romani dilindeki farklılıklar, Çingenerlerin kendilerini farklı isimler ile tanımlamalarına da yol açmaktadır. Rom, Dom⁽³⁾ ve Lom⁽⁴⁾ dünya genelinde Çingene topluluğunun alt kollarını belirtmek için yaygın olarak kullanılan başlıca isimlerdir. Rom ya da Türkiye’de kullanıldığı şekliyle Roman kelimesi “adam” ve “insan” anlamına gelmektedir .

Avrupa sahnesine çıktıkları ilk andan bu yana, gerek ten renkleri gerek giyim tarzları, gerekse yaşam biçimleri, kendilerine kuşku ile bakılmalarının temel nedenleri arasındadır. Toplumsal ve etnik dışlanmanın çeşitli biçimleri ile karşı karşıya gelen Çingenerler, Avrupa’da yaşadıkları tüm ülkelerde “toplumsal sorun” ve “tehlikeli sınıflar” olarak görülmüşlerdir ve görülmektedirler (Lucassen vd., 1998; Willems, 1998; Willems & Lucassen, 1998; Lucassen, 1998a; Fraser, 2005).

Semikler - Yalı Mah. / Babaanne - Dede ve Torun

Çingenerler, içinde yaşadıkları Batı topluluklarında, sıkça, çeşitli şiddet biçimleri ile karşı karşıya kalmışlardır. Tarihsel süreç içerisinde yaşamları ve yaşam alanları birçok yasal düzenlemeyle kısıtlanmıştır. Kendilerine yaşam alanı açmaya çalıştıkları bölgelerden zorla kovulmuşlar, sınır dışı edilmişler. Zorla yerleşikleştirme, kürek mahkûmu olarak çalıştırılma ve kolonilere gönderilme Avrupa’da yaşayan Çingenerlerin tarihte acıyla hatırladıkları olaylar

* Yrd.Doç.Dr., Gaziosmanpaşa Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü Öğretim Üyesi ve Fişek Enstitüsü Çalışan Çocuklar Bilim ve Eylem Merkezi Gönüllüsü

Şemikler - Yalı Mah. / Araba ile çöp toplayan çingene

arasındadır. Belli bölgelerde köleleştirilmiş; çocukları zorla ellerinden alınmış ve çeşitli işkence yöntemleri ile öldürülmüşlerdir. Bazı dönemlerde ise Avrupa sosyetesinin düzenlediği av partileri "Çingene avı" olarak düzenlenmiştir. Nazi Almanya'sında ise, "düzelmaz suçlular" olarak görülen Çingeneleler, çeşitli deneylerde "kobay" olarak kullanılarak faşist politikalarla soykırıma uğramışlardır (Lucassen, 1998b; Fonseca, 2002; Huttenbach, 1991; Fraser, 2005).

Son yıllarda yerel ve uluslararası alanda çeşitli kurum ve kuruluşların desteğiyle önemli kazanımlar elde etmiş olmalarına karşın günümüzdeki durumları da pek farklı olmayan Çingeneleler, özellikle Avrupa'daki aşırı milliyetçilerin nefret ettiği "varlıklar" olarak çeşitli şiddet biçimleri ile karşıya kalmaktadırlar.

2. Günümüz Türkiye'sinde kimler Çingene/Roman olarak tanımlanmakta, nerelerde ve nasıl yaşamaktadırlar?

Nüfus istatistiklerinde etnik kökene göre bir kayıt tutulmadığı için Türkiye'de yaşayan Çingene/Roman toplumunun kesin sayısı bilinmemektedir. Bununla birlikte, Çingene/Roman toplumunun tüm alt kolları (Rom, Dom ve Lom) ülkemizde yaşamaktadır. Nüfus yoğunluklarının en çok olduğu bölgeler sırasıyla Marmara, Ege ve Akdeniz Bölgeleri olmakla birlikte tüm coğrafi bölgelerimizde çeşitli adlarla yaşamlarını sürdürmektedirler.

Artvin, Erzurum, Sivas, Bayburt, Erzincan ve Ardahan'da "Poşa" (Boşa); Van, Hakkâri, Mardin, Siirt'te

Şemikler - Yalı Mah. / Dede - Torun ve Gelin

"Mutrip (Mutrib-Mirtip)"; Trakya, Marmara ve Ege Bölgesi genelinde "Roman"; Adana ve Mersin'de "Cono" kelimeleri Çingeneleleri belirtmek için kullanılmaktadır. Elekçi, Esmer Vatandaş, Arabacı, Kipti, Gurbet, Abdal ve Buçuk Vatandaş da sıkça kullanılmaktadır.

Farklı adlarla anılsalar, farklı kültürel ve dilsel özelliklere sahip olsalar da, akraba ve aile ile "birlikte yaşama" isteği, Çingene/Roman topluluklarında ön plandadır. Birlikte yaşama, "tayfa" ile ve diğer Çingene/Roman toplulukları ya da grupları ile bir arada ya da aynı mahallede yaşama anlamına da gelmektedir. Tayfa, yakın akraba ilişkilerine dayanan geniş aile yapısı olarak ortaya çıkmaktadır. Mahallelerden birden fazla tayfanın bir araya gelmesi sonucu oluşmuştur (Aşkın, 2011). Mahalle düzeyinde birlikte yaşam, bu mahalleleri, zamanla "kültürel korunma alanları"na dönüştürmüştür. Kültürel korunma alanlarına dönüşen mahalleler, mahalle ve tayfa içi dayanışma ile birlikte "içe kapanma"yı da beraberinde getirmiştir.

İçe kapanma, yalnızca Çingene/Roman toplumunun "toplu/birlikte yaşam biçimi"ne ve isteğine bağlanabilecek bir olgu değildir. Toplumun diğer kesimlerinde ortaya çıkan kalıpyargılar ve önyargılar, aşılması zor, görünmez duvarlar oluşturmuştur. Bu görünmez duvarlar, Çingene/Roman topluluklarının yaşam alanlarını yoksulluğun ve yoksunluğun yaşandığı "tecrit edilmiş mekânlar" haline getirmiştir. Sosyo-ekonomik durumları benzer olan, kendileri gibi yoksulluğu ve sosyal eşitsizliği en derinden yaşayan toplum kesimleri dışında, diğer toplumsal grup ve tabakalarla çok fazla iletişime geç(e)medikleri için toplumsal ve kamusal alanda göz önüne gel(e)memişlerdir.

Yaşadıkları bölgelerin tamamına yakını, özellikle şehirlerde "Çingene mahallesi" olarak bilinir. Toplum ve devlet olarak "gönül gözümüz"den irak oldukları için, yaşadıkları mekânlar gözümüzün dibinde bile olsa, gözden iraktırlar. Bu iraklık nedeniyle birçok Çingene topluluğu ve mahallesi, ekonomik yaşam alanları dışında "gaco" ile karşı karşıya gelmemekte ve iletişime geç(e)memektedir.

Devletin Çingenelelere yönelik varolan ilgisi, yıllardır mahallelere sabaha karşı yapılan "huzur operasyonlarında" kendisini göstermiştir. Son dönemlerde ise, Avrupa Birliği üyelik sürecinin de katkısıyla çeşitli çalışmalarda adları anılır olmuş ve adlarına bir şeyler yapılmaya çabası içerisine girilmiştir.

3. Türkiye'de yaşayan Çingene toplumu nasıl algılanmakta ve tanınmaktadır? Çingenelelere yönelik (kalıpyargılaşmış) söylenceler doğru mudur?

Türkiye'de Çingenelelere yönelik gerek Osmanlı arşivlerinde gerekse Evliya Çelebi'nin Seyahatnamesinde ve Paspati'nin çalışmasında tarihsel bilgilere ulaşmak mümkündür. Bununla birlikte, günümüzde, ülkemizde yaşayan Çingene toplumuna yönelik varolan bilimsel bilgi ve bulgulara son yıllarda yapılan ve birkaç aylık alan araştırması ile tamamlanan sınırlı sayıdaki çalışma sonucu ulaşılmıştır (Eren, 2008; Kolukırık, 2004; Ceyhan, 2003; Diler, 2008). Bu sınırlı çalışmalar dışında, Çingene toplumu, içinde yaşadıkları toplumda süregelen inanışlar ve yaygınlaşmış çerçevesinde şekillenmiş kalıpyargı ve önyargılar çerçevesinde bilinmemekte ve tanınmaktadır.

Peki, Çingeneleler hakkında varolan kalıpyargılar ve önyargılar doğru mudur? Soruyu yanıtlamaya geçmeden önce Çingeneleler hakkında varolan kalıpyargılara ve önyargılara kısaca bakmak gerekir. Çingeneleler, nerede yaşarlarsa yaşasınlar, genellikle dilenci, fal bakan, tembel, günlük yaşayan, gelecek kaygısı olmayan, kavgacı, küfürbaz, yüzüstü, arsız, pis, dinsiz, alkol ve uyuşturucu madde kullanan ve genellikle her türlü yasadışı işle uğraşmaya meyilli kişiler olarak, olumsuz bir imge çerçevesinde anılmaktadırlar. Bununla birlikte, müzisyen, özgür ruhlu, neşeli, eğlenceli, dans etmeyi seven gibi yansız ya da olumlu

imge ve sıfatlar da Çingenerler için kullanılmaktadır (Kolu-kirik, 2005; Kaygılı, 1972; Özkan, 2000).

Günlük hayatta gerekse Türk Dil Kurumu'nun çeşitli sözlüklerinde yer alan "Çingene kavgası", "Çingene parası", "Çingene Çingene çatmayınca kasnak boğaza geçmez", "Buçuk millet", "Çingene düğünü", "Çingeneleşmek" "Çingene borcu" gibi tanımlama ve nitelermeler Çingenerlere yönelik kalıpyargı ve önyargıları pekiştirici işlev görmektedir.

Kalıpyargı ve önyargılar, toplumların sahip oldukları değer yargıları çerçevesinde ortaya çıkmakta ve doğruluğuna da bu çerçevede inanılmaktadır. Bu yazının temel amacı Çingenerlere yönelik varolan tüm olumsuz imgelerin yanlışlığını ortaya çıkarmak değildir. Kalıpyargılar ve önyargılar nedeniyle birçoğunun derinden yaşadığı yoksulluğu ve sosyal eşitsizliği görmemizi engelleyen duvarları yıkmaktır. Bu yol, sosyal politika uygulamaları noktasında onları daha görünür kılacaktır. Ayrıca, sırf Çingene oldukları için karşı karşıya kaldıkları kalıpyargı ve önyargıların, aslında yaşadıkları yoksulluk ve sosyal eşitsizlikten kaynaklandığını da ispatlayacaktır. Bununla birlikte, (yanlış olan) birkaç imgenin yanlışlığını ortaya koymak bu noktada aydınlatıcı olabilir.

Çingenerler, gerçekten "tembel", "günlük yaşayan" ve "gelecek kaygısı olmayan" bir toplumdur mudur? Toplumun çoğunluğu, bir konu hakkında fikir sahibi olmak için, genellikle o konu hakkında bilgi sahibi olmayı gerekli görmez.

Kulağına çalınanlar, imgeleme düşen gerçekliğin kendisi olduğunu düşündüğü ilk görüntüler, bilgi eksikliğini kapatmanın en önemli araçlarıdır. Gerçekliğin bütününe erişmeyi gereksiz bir çaba olarak görür. Çingenerlere yönelik imgelemede ortaya çıkan görüntülerde de bu durum geçerlidir. Bir Roma mahalle muhtarının "işin olmasa, burdan geçerken kafanı kaldırıp, şööle bi baktıktan sonra içeri girer misin?" sorusu, imgelemedeki eksikliği de göstermektedir bize.

İşte bu eksiklik ki, tüm aile bireylerinin katılımı ile ekmeğini "çöpten kazanan", "ekmeğini çöpten alan",⁽⁵⁾ çalışan yoksul olarak nitelendirilebilecek Çingene bir aileyi "tembel" olarak nitelermektedir. Kazançları, günlük gıda gereksinimlerini karşılamaya ancak yetenlerin temel kaygısı, "ertesi gün karınlarını nasıl doyuracaklarını" düşünmektedir. Ertesi güne yönelik kaygı taşıdıkları için, "geleceğe yönelik kaygı" taşı(ya)mamaları doğal bir durumdur.

Kalıpyargı ve önyargılardan kaynaklanan tüm olumsuzluklara karşın Türkiye'de ve Türklerin yönetimi altında yaşamış olan Çingenerler tarihin hiçbir döneminde modern Batı'da olduğu gibi "toplumsal sorun" ve "tehlikeli sınıflar" olarak görülüp tarihin hiçbir döneminde soykırıma uğramamışlardır. Bununla birlikte, diğer tüm eşitsiz konumda olan yoksul sosyal grup ve tabakaları görmeyen devletin sosyal politika gözü, Çingenerleri de gör(e)memiştir.

Çingene toplumuna yönelik kalıpyargı ve önyargılara yeniden dönersek, varolan tüm imgelemlerin doğruluğu ya da yanlışlığı, içinde yaşadıkları gerçek dünya göz önüne getirilerek sorgulanmalıdır. Sorgulama yapılırken, kişiliği ve yaşam biçimini, içinde yaşanılan (sosyal, kültürel ve ekonomik) ortamın şekillendirdiği akıldan çıkartılmamalıdır. Kişiliğin ve yaşam biçiminin şekillenmesinde etkili olan

sosyo-ekonomik duruma kısaca bakmakta yarar bulunmaktadır.

►► (Gelecek sayıda sürecek)

Dipnotlar:

- (1) Çingene kelimesi birçok bölgede kullanıldığı ve yazara daha "sıcak" ve "samimi" geldiği için bu çalışmada Roman kelimesi ile birlikte bir üst kavram olarak kullanılmaktadır.
- (2) Yazarın Çingene toplumu ile tanışıklığı ve iletişimi dört aylık alan araştırması ile sınırlı değildir. Alan araştırmasının yapıldığı İzmir ilinde iki farklı mahallede yaşayan Çingene/Roman toplumu ile çocukluk ve gençlik dönemine kadar uzanan tanışıklığı ve iletişimi de bulunmaktadır. Yazar, belleğinde kalanları, akademik bilgi birikimi çerçevesinde değerlendirerek araştırma bulgularına eklemiştir.
- (3) Domlar, Ortadoğu coğrafyasının büyük bir bölümüne dağılmışlardır. Türkiye, Irak, İran, Suriye, Ürdün, Afganistan, Lübnan ve İsrail yaşadıkları ülkelerdir.
- (4) Ermenistan, Gürcistan, Türkiye ve Azerbaycan Lomların yaşadığı bölgelerdir.
- (5) Geçimlerini çöp toplayarak sağlayanlar, küflenmemiş, bayat olduğu için çöp tenekelerinin yanına bırakılan ekmeği alarak tükettiklerini belirtmişlerdir.

Kaynakça:

- Aşkın, Umur (2011), Küreselleşme Sürecinde Türkiye'de Yaşayan Romanların Sosyo-Ekonomik Durumları ve Beklentileri: İzmir İli Ürneğinde Bir Alan Araştırması, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı, (Yayınlanmamış Doktora Tezi)
- Bancroft, Angus (2005) Roma and Gypsy – Travellers in Europe: Modernity, Race, Space and Exclusion, Aldershot: Ashgate Publishing
- Ceyhan, Selin (2003), **A case study of Gipsy: Roma identity construction in Edirne**, Ankara: Metu
- Diler, Melike (2008) The Survivors: Roma University Students in Turkey, Ankara: Metu
- Eren, Zeynep C. (2008), Imaging and Positioning Gypsiness: A case Study of Gypsy/Roma from İzmir, Tepecik, Ankara: Metu
- Fonseca, Isabel (2002) Beni Ayakta Gömün: Çingenerler ve Yolcuları, İstanbul: Ayrıntı
- Fraser, Angus (2005) Çingenerler, İstanbul: Homer Kitabevi
- Hancock, Ian (1987) The Pariah Syndrome, Michigan: Karoma Publishers
- Huttenbach, Henry R. (1991) "The Romani Porajimos: The Nazi Genocide of Gypsies in Germany and Eastern Europe," The Gypsies of Eastern Europe, (Editors: Crowe, D & Kolsti, J), New York: ME Sharpe, (31-49)
- Kaygılı, Osman Cemal (1972), Çingenerler, (3. Baskı), İstanbul: Bilgi Yayınevi
- Kolukirik, Suat (2004), Aramızdaki Yabancı: Çingenerler, (Yayınlanmamış Doktora Tezi) İzmir: Ege Üniversitesi
- Kolukirik, Suat (2005) "Türk Toplumunda Çingene İmgesi ve Önyargısı", Sosyoloji Araştırmaları Dergisi, Cilt. 8, Sayı. 2 (52 – 74)
- Liégeois, Jean - Pierre (1986) Gypsies: An Illustrated History, London: Al Saqi Books
- Lucassen L., W. Willems, A. Cottaar (1998) "Introduction", Gypsies and Other Itinerant Groups: A Socio-Historical Approach, (Editors: L. Lucassen, W. Willems, A. Cottaar) (1-13), London: MacMillan Press
- Lucassen, Leo (1998a), "Eternal Vagrants? State Formation, Migration and Travelling Groups in Western Europe, 1350 – 1914", Gypsies and Other Itinerant Groups: A Socio-Historical Approach, (Editors: L. Lucassen, W. Willems, A. Cottaar) (55-73), London: MacMillan Press
- Lucassen, Leo (1998), "Harmful Tramps: Police Professionalization and Gypsies in Germany, 1700 – 1945", Gypsies and Other Itinerant Groups: A Socio-Historical Approach, (Editors: L. Lucassen, W. Willems, A. Cottaar) (74-93), London: MacMillan Press
- Özkan, Ali Rifat (2000), Türkiye Çingenerleri, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları
- Ringold, D., M. A. Orenstein, E. Wilkens (2005), Roma in an Expanding Europe: Breaking the Poverty Cycle, Washington: The World Bank
- Sibley, David (1981), Outsiders in Urban Societies, Oxford: Basil Blackwell
- Willems, Wim (1998), "Ethnicity as a Death – Trap: the History of Gypsy Studies", Gypsies and Other Itinerant Groups: A Socio-Historical Approach, (Editors: L. Lucassen, W. Willems, A. Cottaar) (17-34), London: MacMillan Press
- Willems, Wim & L. Lucassen (1998), "The Church of Knowledge: Representation of Gypsies in Encyclopaedias", Gypsies and Other Itinerant Groups: A Socio-Historical Approach, (Editors: L. Lucassen, W. Willems, A. Cottaar) (35-52), London: MacMillan Press

Izmir Fuarı'nda balon satmaya hazırlanan çingene ailesi...

